

Toetsen na de schoolsluiting

Voor de tweede keer in korte tijd werden MOVARE-scholen geconfronteerd met een schoolsluiting als gevolg van de Corona pandemie. Nu de scholen weer open mogen, rijst de vraag op welke manier scholen om moeten gaan met toetsen.

Voor de groepen 8 is hier de afgelopen tijd al volop aandacht aan besteed. De bijzondere positie van deze groepen, door de eindtoets en het schooladvies, vroeg om meer verdieping. In dit artikel beschrijven wij hoe de andere groepen op school om kunnegaan met toetsen.

Summatief en formatief toetsen

We kunnen toetsen grofweg verdelen in twee categorieën: Summatieve en formatieve toetsen. Een summatieve toets is bedoeld om vast te stellen of de leerling een leerdoel heeft behaald. De toetsen uit het leerlingvolgsysteem dienen dit summatieve doel. De toets overziet een periode waarin leerlingen gewerkt hebben en vergelijkt hun resultaten met een norm. Summatieve toetsen leiden daarmee tot classificaties (in geval van het LVS bijvoorbeeld de aanduidingen I t/m V). Formatieve toetsen overzien een kortere periode en zijn veel meer bedoeld om de leerling feedback op zijn of haar ontwikkeling te geven. Voor de leerkracht is de formatieve toets ook steeds weer een aanknopingspunt voor het bijstellen van het onderwijs van de volgende dag(en).

Groepsdynamiek

Als kinderen na een periode thuisonderwijs weer terug op school komen, is de verleiding groot om zo snel mogelijk in kaart te brengen waar de mogelijk opgelopen achterstanden zitten. Dit geeft de leerkracht immers inzichten die nodig zijn om het onderwijs zo optimaal mogelijk in te richten. Toch is het net nu zaak om omzichtig om te gaan met toetsen. Kinderen hebben in eerste instantie tijd nodig om hun plek op school weer te vinden. De groepsdynamiek die voor de schoolsluiting in de meeste groepen wel helder was, werd door de sluiting van de scholen mogelijk verstoord en het is dus in de eerste tijd vooral ook nodig dat kinderen individueel en als groep weer 'landen' in de klas. Veel scholen hanteren in de eerste weken van het schooljaar zogenaamde gouden weken, die gericht zijn op het welbevinden van het individu en de groep. De principes uit deze gouden weken, zijn ook nu goed toepasbaar. Kijk voor meer informatie en werkvormen op <https://basisonderwijs.online/gouden-weken-lesmateriaal-po.html>

Methodetoetsen

Op enig moment, wellicht na de eerste week, is het goed om het evenwicht van wennen aan de nieuwe situatie, weer wat op te schuiven naar de reguliere manier van werken in de klas. Het moge duidelijk zijn dat dit voor de ene groep al na een paar dagen kan, terwijl de andere groep daar iets langer voor nodig heeft. Om een startpunt voor het onderwijs te formuleren, zijn de methode gebonden toetsen een goed middel. Tijdens het onderwijs op afstand zijn de methodes leidend geweest. Door methode gebonden toetsen te gebruiken, kan een leerkracht een beeld vormen van de stand van zaken. Hierbij is het goed om de toetsen die tijdens de sluiting niet gemaakt zijn te gebruiken als diagnostisch materiaal. Door ze af te nemen ontstaat een beeld van de hiaten in opgedane kennis en kan het onderwijs hierop afgestemd worden.

Niet-methodetoetsen

De toetsen van het leerlingvolgsysteem zijn van een andere orde. Zij overzien een langere periode en zijn, willen ze valide en betrouwbaar zijn, gebonden aan afnamemomenten. Onder normale omstandigheden zouden de M-toetsen van CITO LVS afgenomen worden in januari. CITO geeft de volgende handreiking voor het omgaan met de LVS toetsen aangevuld met ons advies:

- **Het advies is de LVS-toetsen pas af te nemen, als je leerlingen weer 1,5 week op school zijn.** Dit is in lijn met het advies van de overheid en ook de PO-raad. Dat zou in MOVARE's geval vanaf de woensdag na de voorjaarsvakantie zijn.
- **Afname kan nog tot en met 31 maart binnen de huidige normering.** Je kunt nog tot eind maart de LVS-toetsen van het M-moment afnemen en resultaten invoeren. Een aangepaste normering is niet nodig.
- **Quarantaine.** In geval van quarantaine mag een leerling of een groep leerlingen een toets niet thuis maken.
- **Wees voorzichtig met het gebruik van vaardigheidsniveaus (I t/m V of A t/m E).** Je leerlingen worden namelijk vergeleken met leerlingen uit een 'normaal' jaar. We adviseren daarom voorzichtig te zijn bij het interpreteren van extreme resultaten. Gebruik de toetsen formatief.
- **Gebruik na de afnames eventueel een categorieënanalyse.** Je kunt daarmee in kaart brengen bij welke leerlingen er eventueel hiaten zijn ontstaan en in welk domein.
- **Overweeg aangepast te toetsen.** Bijvoorbeeld bij leerlingen die minder gebruik hebben kunnen maken van het thuisonderwijs. Kies een (tussen)toets die een kwartjaar boven de laatste toets ligt. Bijvoorbeeld i.p.v. E6 de M6/E6 toets. Doordat alle CITO-toetsen op dezelfde vaardigheidsschaal liggen, krijg je een doorgaande lijn zonder de leerling te frustreren. > [lees meer](#)
- **Maak keuzes.** Je hoeft niet bij elke leerling alle toetsen af te nemen. Bespreek met je team welke toetsen voor jullie school en voor welke leerling belangrijk zijn.
- **Let op de verwachte groei.** Doordat het M-moment verschuift is de tijd tussen het M-moment en E-moment korter. Dat kan gevolgen hebben voor de verwachte groei.
- **Monitor ook welbevinden en betrokkenheid** van je leerlingen. Dit is nu juist van belang. Dit kan bijvoorbeeld met CITO [VISEON](#) (of voor de ParnasSys I ZIEN! scholen kan dat goed met [ZIEN!](#)) Deze beide instrumenten zijn te gebruiken en genormeerd voor afname in april.
- **Voorlopig uitstroomprofiel.** In de groepen 6 en 7 wordt gewerkt of een start gemaakt aan het uitstroomprofiel van de leerlingen. Op die manier brengen we al in kaart wat mogelijk een passend type vervolgonderwijs is voor de leerlingen na groep 8. Deze ronde toetsen kun je de didactische onderbouwing onvoldoende baseren op de LVS-toetsen. Probeer op een andere manier de didactische ontwikkeling te beargumenteren, bv op basis van de groeilijn of potentie van je leerlingen.

Een klein aantal MOVARE-scholen werkt met het leerlingvolgsysteem van DIA. De website waarop DIA aangeeft hoe om te gaan met toetsen in relatie tot de schoolsluiting, was bij het schrijven van dit artikel offline. Wij adviseren deze scholen dan ook de website van DIA de komende dagen alsnog te raadplegen (<https://www.diatoetsen.nl/over-diatoetsen/update-coronavirus/>)

4 februari 2021.